

HALLITUSOHJELMA VOI PAHENTAA RIKOSSEURAAMUSASIAKKAIDEN ASUNNOTTOMUUSTILANNETTA

Valtakunnallinen Vapautuvien asumisen tuen (VAT) verkosto esittää huolensa Petteri Orpon [hallitusohjelman](#) toimenpide-ehdotusten yhteisvaikutuksista. Hallituksen toimenpide-ehdotusten yhteisvaikutukset voivat vaikuttaa kielteisesti Suomen lakisääteiseen tavoitteeseen vähentää uusintarikollisuutta. Uusintarikollisuus aiheuttaa paitsi turvattomuutta, myös korkeita kustannuksia yhteiskunnalle.

Hallituksen ehdottamat säästötoimenpiteet kohdistuvat suoraan heikossa-asemassa oleviin. Kun muutetaan sekä asumis-, perustoimeentulotukea että työttömän perusturvaa, on selvää, että ne tulevat kohdistumaan samoille henkilöille. Tämän lisäksi hallitus on korottamassa lääkkeiden hintoja ja terveydenhuollon asiakasmaksuja. Rikosseuraamusasiakkaat ovat yhteiskunnan vakavimmin syrjäytynyt ja sosiaalisesti huono-osaisin väestönosa. Rikoskierteeseen ajautuneiden terveys- ja hyvinvointierot sekä erot koulutustaustassa, ammatillisessa osaamisessa ja sosiaalisessa asemassa ovat merkittäviä valtaväestöön nähden. Rikostaustaiset ovat yksi sairaimmista, köyhimmistä ja syrjäytyneimmistä väestöryhmistä Suomessa.

Tutkimuksien mukaan köyhyys lisää syrjäytymistä ja rikollisuutta. Köyhyys lisää riskiä ryhtyä tekemään rikoksia erityisesti silloin, kun rikosten tekeminen on ainoita keinoja hankkia toimeentuloa. Köyhyys myös lisää yksilöiden riskiä joutua väkivallan tai muun rikoksen kohteeksi. Hallitus on tekemässä merkittäviä säästötoimenpiteitä perusturvaan. Asumistukeen, toimeentulotukeen ja työmarkkinatukeen kohdistuvat leikkaukset sekä Kela-indeksien jäädytys osuvat juuri heikossa asemassa oleviin rikostaustaisiin. Nämä toimenpiteet heikentävät entisestään rikoskierteessä irtautumista yrittävien taloudellista tilannetta.

Toinen rikollisuutta merkittävästi lisäävä tekijä on asunnottomuus. Jopa joka kolmas vankilasta vapautuva vapautuu asunnottomana. Asunnottomuustilannetta pahentaa edullisten asuntojen puute ja tuettujen asumismuotojen vähyyks. Hallitus sitoutuu ohjelmassaan poistamaan pitkäaikaisasunnottomuuden vuoteen 2027 mennessä. Toimenpide-ehdotukset ovat kuitenkin ristiriidassa tavoitteen kanssa: vuokraehtojen kiristäminen, leikkaukset asumistukeen ja asumisneuvontaan sekä erityisryhmien tuetun asumisen investointiavustusten vähentäminen heikentävät paitsi asunnottomien tilannetta, myös lisäävät asunnottomuusriskissä olevien määrää. VAT-verkosto on huolissaan asunnottomuuden ja uusintarikollisuuden lisääntymisestä hallituksen ehdottamien toimenpiteiden yhteisvaikutuksien myötä. Vapautuneiden vankeusvankien uusintarikollisuus on pienentynyt aikavälillä 2008–2017 61 prosentista 58 prosenttiin. Tätä kehityssuuntaa on syytä jatkaa, sillä uusintarikollisuus on Suomessa merkittävästi yleisempää kuin muissa Pohjoismaissa.

VAT-verkosto haluaakin nostaa käytännön toimenpiteitä asunnottomuusohjemaan. Ehdotukset ovat poimittu Y-säätiön ja muiden eri toimijoiden keväällä 2023 tehdyistä kannanotosta:

- Kohdennetut toimenpiteet asunnottomuuden poistamiseksi ja ennaltaehkäisemiseksi.
- Asunnottomuuden ehkäisemisessä on keskeistä tarjota pysyviä asumisratkaisuja tilapäisen asumisen sijaan. Ensisuojat korvataan asumispäivystyksillä, joissa arvioidaan asiakkaan tilanne ja etsitään tarvetta vastaava asumisratkaisu.
- Panostetaan toimivien asumis- ja tukiratkaisujen järjestämiseen erityisesti kriittisille asiakasryhmille, kuten huumeita käyttäville asunnottomille, rikosseuraamusasiakkaille, nuorille ja paljon palveluja käyttäville asunnottomille.
- Nopean asuttamisen malli otetaan käyttöön valtakunnallisesti, ja se perustuu yhteistyöhön vuokranantajien kanssa. Mahdollisimman nopeasti järjestettävään asuntoon liittyy riittävä tuki asumisen turvaamiseksi.
- Hyvinvointialueilla otetaan käyttöön ja vakiinnutetaan moniammatillinen liikkuva tuki sekä turvataan päihde- ja mielenterveyspalveluihin pääsy.
- Asunnottomuuden ennaltaehkäisyä vahvistetaan siten, että asumisneuvontaa sekä talous- ja velkaneuvontaa on saatavilla kaikille tarvitseville. Häätöjen ennaltaehkäisylle asetetaan tavoitteet hyvinvointialueilla.
- Panostetaan asunnottomuutta kokeneiden työllistymiseen ja vahvistetaan asunnottomuutta kokeneiden integroitumista yhteiskuntaan.
- Kokemusasiantuntijoiden roolia vahvistetaan tukipalveluissa ja palveluiden kehittämisessä.
- Käynnistetään asunnottomuuden tutkimusohjelma. Asuntopolitiikan asunnottomuustyön tulee olla näyttöön perustuvaa.

VAT-verkoston puolesta,

Ana-Elisa Lopez, VAT-verkoston asiantuntija, Kriminaalihuollon tukisäätiö

VAT-verkoston tavoitteena on rikostaustaisten asunnottomuuden ja uusintarikollisuuden vähentäminen. Verkosto on toiminut 13 vuotta. VAT-verkosto tekee yhteistyötä Rikosseuraamuslaitoksen, kuntien, sote-toimijoiden ja järjestöjen kanssa. Jäsenjärjestömme eri puolilla maata tarjoavat rikostaustaisille henkilöille asuntoja, asumisen tukea ja muita tukipalveluja. Lisätietoa VAT-verkostosta:

<https://www.krits.fi/saatio/verkostot/vat-verkosto/>

